

Paweł Plichta

Konferencja naukowa *Postać Judasza w literaturze, teologii i sztuce* (Białystok, 9 grudnia 2006)

9 grudnia 2006 odbyła się zorganizowana przez Instytut Socjologii Uniwersytetu w Białymstoku konferencja naukowa pt. *Postać Judasza w literaturze, teologii i sztuce*. W czasie obrad swoje referaty zaprezentowali kolejno: dr Jacek Sieradzan (Uniwersytet w Białymstoku) nt. *Trzy oblicza Judasza: współpracownik Jezusa, zdrajca, bóstwo*, mgr Krzysztof Matys (Uniwersytet w Białymstoku) nt. *Judasz gnostyk*, mgr Dorota Rojszczak (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) nt. *Pytanie o źródła: początki polskich zmagania z Judaszem*, dr Beata Popczyk-Szczęśna (Uniwersytet Śląski) nt. *Postać Judasza w dramacie i teatrze polskim XX wieku (wybrane przykłady)*, mgr Paweł Plichta (Uniwersytet Jagielloński) nt. *Na skrzyżowaniu egzegezy i wyobrażeń literackich, czyli kreacja postaci Judy ben Symeon z Kerijoth w powieści Romana Brandstaettera „Jezus z Nazarethu”*, Mirosław Miniszewski (Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Białymstoku) nt. *Figura Judasza „Złego Żyda” jako element korzeni europejskiego antysemityzmu*, dr Ewa Zgolińska (Akademia Podlaska) nt. *Ikonografia Judasza – potępienie czy próby zrozumienia zdrady?*, Piotr Gibaszewski (Uniwersytet Jagielloński) nt. *Judasz i Tarot – alegoria przebaczenia, pokuty i przemiany*, dr Paweł Ibek (Uniwersytet Jagielloński) nt. *Judasz chrześcijański i gnostycki. Dwie wizje jednej postaci*.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny, co wyraża się już w samych tytułach referatów. Wieloaspektowość tematu znajduje swoje uzasadnienie także w problemach, które ogniskują się wokół tej postaci: zdrada, odpowiedzialność, predestynacja, miłosierdzie, odkupienie, grzech, problem gnostyckich tradycji i odniesień, figura zachowań, kulturowe interpretacje, inspiracje i nawiązania.

Wśród wielu artefaktów (Judaszowy pocałunek, Judaszowe srebrniki, Judaszowe włosy, Judasz jako synonim zdrajcy, sprzedawczyka, obłudnika, człowieka podstępnego, topienie Judasza, *Pocałunek Judasza* Giotto di Bondone, *Studium głowy Judasza* Leonarda da Vinci, *Pojmanie Jezusa* Caravaggia, *Judasz oddaje trzydzieści srebrników* Rembrandta, postać z widowisk pasyjnych, wierszy, dramatów i powieści, filmowy *Judas* Charlesa Carnera) składających

się na dzisiejsze wyobrażenie o Judaszu fundamentalnym odnośnikiem są teksty, które odegrały największą kulturotwórczą rolę, tj. cztery Ewangelie kanoniczne. Jakkolwiek poszczególne referaty bazowały w mniejszym lub większym stopniu na tekstach biblijnych, to można odnieść wrażenie, że właśnie tej perspektywy zabrakło w białostockim spotkaniu. Wielkim nieobecny zmagają z Judaszem okazał się przedstawiciel środowiska egzegetów badających problem Judasza w pismach Nowego Testamentu.

Uwzględnienie różnych nurtów i płaszczyzn, w których Judasz wykorzystywany był jako swoisty punkt odniesienia, nie uprawnia do pominięcia najważniejszego źródła, jakim są teksty biblijne. Kwestia dwunastego apostoła powróciła współcześnie po dość silnym i medialnym impulsie, jakim było opublikowanie wyników prac i samego tekstu apokryficznej *Ewangelii Judasza*¹.

To, w jaki sposób dziś postrzega się tę postać, i fakt, że wywołuje ona tyle także naukowych kontrowersji, pokazuje, że najsilniej oddziaływały przez wieki i nadal oddziałują obrazy, idee i refleksje tworzone w oparciu o biblijne przekazy wzmiankujące osobę Judasza.

Kraków

PAWEŁ PLICHTA

---

¹ „Gazeta Wyborcza” z 7 i 18 kwietnia 2006 oraz „National Geographic” 5 (2006).